

Utcajogász Egyesület

Művészettel a valódi találkozásokért

2025

STRONGER
OTS

| Nadace OSF

NADÁCIA
OTVORENEJ
SPOLOČNOSTI

NIOK
alapítvány

glopolis

STEFAN
BATORY
FOUNDATION

Az Európai Unió
támogatásával

Szervezet bemutatása

Az **Utcajogász Egyesület** nem színházi társulat, a szervezet jogászokból áll, akik jogsegély-szolgálatot biztosítanak hajléktalanságban és lakhatási szegénységben élő emberek számára. Az Utcajogász nagyobb ívű célkitűzései között sem szerepel, hogy máról holnapra művészeti csoporttá váljon, inkább a lakhatási és szociális jogok igazságos szabályozásáért, a szegénységben élők hátrányos megkülönböztetése ellen igyekszik fellépni, és a jogi tájékozottságot szeretné növelni ügyfelei és az őket segítők körében. Joggal merülhet fel tehát a kérdés: miért van az Utcajogásznak mégis színházi előadása?

Go offline!

Az Utcajogász Egyesület hivatásából adódóan sok időt tölt az offline térben. Jogsegély-szolgálatunk a Blaha Lujza téren működik, és bizony, ügyeink túlnyomó többségében szükséges is, hogy személyesen találkozzunk ügyfeleinkkel. De nem csak e tekintetben tartjuk fontosnak az emberekkel való személyes kontaktust, **szervezetünk évente több eseményt rendez, amely lehetőséget biztosít a munkánk iránt érdeklődőkkel való találkozásra, ugyanis ezek a találkozások elkötelezetté teszik támogató bázisunk tagjait.** Ebből a tapasztalatból született meg a színházi előadás gondolata is. ***Jogos felvetés!* című vitzínházi produkciónkat, amely a lakhatás legvitásabb kérdéseit tárgyalja, 2023 óta játszunk sikerrel, jelenleg pedig egy új előadás elkészítésén dolgozunk, amely a szociális juttatások kérdéskörére összpontosít.**

A vita mint a kapcsolódás és a társadalmi edukáció jól működő formája

A vitaszínházat természetesen nem az Utcajogász jogász önkéntesei rendezték és játsszák, jóllehet nagy szükség volt az ő segítségükre is a létrehozásban. A színházzakmai know-how-t két, a színházi nevelési szcéna elismert színész-drámatanára képviseli. Egyikük Szivák-Tóth Viktor, aki a Szkéné Színház drámapedagógiai műhelyének, a Rakpart3-nak a vezetője, a másikuk pedig az egyik legrégebbi és legelismertebb magyar színházi nevelési társulat, a Káva Színházi Műhely színész-drámatanára, Boznánszky Anna. Szakértőként pedig minden alkalommal részt vesz az előadáson két jogász önkéntesünk is.

A vitaszínház célja a szegénységgel kapcsolatos előítéletek lebontása, a társadalom érzékenyítése, a lakhatásról szóló beszélgetés perspektívájának és témaköreinek szélesítése és az Utcajogász által megszerzett tudás és tapasztalat egy-egy szeletének átadása. Ám ugyanilyen fontos cél az is, hogy a résztvevők észrevegyék, **a kérdések nem elválasztanak, hanem összekötnek minket.** Hogy megtapasztalják, nincsenek köztünk falak, és bár bizonyos dolgokban nem értünk egyet, más kérdésekben egy platformon vagyunk, és hogy a társadalmunkban jelenlévő kettéosztottság nem más, mint politikai fikció. **Összegyűlni és vitatkozni ugyanis élvezetes, többek között ezért érdemes demokráciában élni.**

Módszerek és hatások

A forma a fentieknek megfelelően demokratikus társadalmi vitát modellez, amelyben mindenki szót kaphat, és elmondhatja a felvetett témákról a véleményét. A Jogos felvetés! négy fontos kérdést emel ki a lakhatás témájával kapcsolatban provokatív állítások formájában:

1. A lakhatás biztosítása egyéni felelősség.
2. A magántulajdonnal való rendelkezés jogát felülírhatják a szociális szempontok.
3. Az önkormányzatnak felelőssége szociális bérlakások biztosítása minden rászorulóknak, bármeddig.
4. Az együttélési szabályok megsértése esetén a bérleti szerződést fel kell mondani az önkormányzatnak.

Az előadás minden állítását egy-egy jelent előzi meg. A jelenetek célja szélsőséges esetek bemutatása, amelyek kifejezetten szembemennek azzal, amit a minket támogató társadalmi bázis általánosságban gondol a felvetett állítások kapcsán. Emellett olyan szituációkat is igyekszünk megmutatni, amikről a közönségnek kevesebb információja lehet, és céljaink között szerepel az is, hogy olyan problémákat vessünk fel, amelyek nem csak a lakhatási szegénységben élőket érintik. A lakásbérbeadással ugyanis szinte mindenki találkozik: életünk során lehetünk bérlők, bérbeadók, lehetnek a környezetünkben önkormányzati lakások, stb.

A vitaszínház célja és hatása ugyanakkor ennél absztraktabb módon is értelmezhető, ez pedig összefüggésben áll azzal, miért tartjuk kifejezetten fontosnak a társadalmi bázisépítést, és olyan emberek bevonását ezen témák megvitatásába, akik nem érintettek a lakhatási szegénység problémájában. Hangozzék bármennyire közhelyesen, fontos kimondani: a jogalkotás nem független a társadalmi folyamatoktól. Hogy mennyire figyel fel a jogalkotó egy-egy problémára, az az adott társadalom értékrendszerén, nyomásgyakorlásán is múlik. Az Utcajogász célja az, hogy a rossz szociális körülmények között élők ügyét osztársadalmi ügyé tegye, és hogy az a jogi környezet, ami jelenleg diszkriminálja a szegénységben élőket, megváltozzon. A vitaszínházunk azt mutatja meg az abban résztvevőknek, hogy a jog élő, folyamatosan változóban lévő rendszer, amelynek alakításában nekik, állampolgároknak is fontos szerep juthat.

Jogos felvetés! a pécsi önkormányzati választások előtt

Vitaszínházunkat már játszottuk több budapesti klubban, voltunk vele egyetemi órán, művelődési házban, de jártunk egyszer egy budai villalakás szalonjában is. Mind közül a legérdekesebb eset az volt, amikor 2024 májusában, az önkormányzati választások előtt egy szakértői fórum keretében játszottuk Pécsen. Erre az előadásra ugyanis sok lakhatással foglalkozó helyi civil szervezet képviselője eljött, illetve meglepően sok helyi képviselő és képviselőjelölt. Továbbá jelen volt a város lakhatási ügyekért felelős alpolgármestere is. Ilyen hosszas, kiélezett és izgalmas vitára még soha korábban nem volt példa előadásainkon – amely természetesen azt is jelentette, hogy nemcsak általánosságban, az elvek szintjén vitatkoztak a résztvevők, hanem szóba kerültek konkrét lokális ügyek is. Megtörtént az, ami példátlanul ritka a magyar politikában: a lakhatás kérdése fontos témája lett a helyi önkormányzati választások kampányidőszakának.

Adománygyűjtés és fenntarthatóság

Szervezetünk számára fontos alapvetés, hogy miként a jogsegélyszolgálatunknál is arra törekszünk, hogy az küszöb nélküli, ingyenes, így bárki számára könnyen elérhető legyen, a meghirdetett vitaszínházi alkalmainkra sem szedünk belépőjegyet. Viszont minden alkalommal felajánljuk, hogy akinek tetszett az előadás, és szívesen támogatná szervezetünket, az megteheti. És sokan örömmel meg is teszik. Ezenkívül rendszeresen játszunk a produkciót az adománygyűjtő eseményeinken, nyitottak vagyunk bármilyen meghívásra, és kifejezetten úgy alakítottuk ki az előadást, hogy fenntartható legyen: nem helyspecifikus, könnyen szállítható, eszközigénye gyakorlatilag nincs, hangosítást nem igényel. Rövid távú céljaink között szerepel, hogy vállalati partnereink számára is ajánljuk a programot.

Tanulságok

- A láthatóság érdekében egy civil szervezet számára fontos néha kilépni a komfortzónából, és valami új, akár elsőre stílusidegennek tűnő formát választani a kapcsolatteremtésre.
- A kultúra a társadalomépítés fontos eszköze, ami jól alkalmazható a civil szektorban is.
- Az Utcajogász által képviselt társadalmi ügy iránt elkötelezettebbé lehet tenni a támogatókat, ha egyenrangú partnerként megszólítjuk őket.
- A társadalmi viták profi, vezetett körülmények között kulturált mederben zajlanak, termékenyek és eredményesek.
- Az emberekkel való személyes találkozás még mindig a leghatékonyabb módja a bázisépítésnek.

Az **Utcajogász Egyesület TranspaRent** projektjével
2023-ban elnyerte a **Civil Díj Legsikeresebb**
érdekérvényesítési projekt kategóriájának díját.

CIVIL DÍJ
2023

Az esettanulmány a Stronger Roots program keretein belül készült. A program célja, hogy a civil szervezetek növeljék és erősítsék társadalmi bázisukat, támogatói közösségüket.

A **Stronger Roots program** az Európai Unió Polgárok, Esélyegyenlőség, Jogok és Értékek (CERV) programjának finanszírozásával valósult meg.

Az itt szereplő vélemények és állítások a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) hivatalos álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az EACEA nem vonható felelősségre miattuk.